

У Бабиному Яру вшанували пам'ять жертв геноциду ромів

3.8.2026 - | Ministerstvo kultury ta informpolityky

2 серпня в Національному історико-меморіальному заповіднику «Бабин Яр» відбулися комемораційні заходи до Міжнародного дня пам'яті жертв геноциду ромів. Захід об'єднав представників ромської громади, органів державної влади, міжнародних організацій, дипломатичного корпусу та культурних діячів.

Учасники пройшли траурною ходою від В'їзної брами Алеєю мучеників до Алеї праведників, де біля пам'ятного знаку «Ромська кибитка» вшанували пам'ять ромів, розстріляних під час нацистської окупації Києва. Після спільної молитви, яку провів настоятель Свято-Володимирського патріаршого кафедрального собору протоієрей Борис Табачек, присутні вшанували загиблих хвилиною мовчання та поклали квіти, лампадки й дитячі іграшки.

Саме в ніч із 2 на 3 серпня 1944 року в таборі Аушвіц-Біркенау було вбито майже три тисячі ромських чоловіків, жінок і дітей. Ця трагедія стала підставою для встановлення Міжнародного дня пам'яті жертв геноциду ромів. Для Бабиного Яру пам'ять про ромів є невід'ємною частиною історії місця, де під час нацистського терору загинули десятки тисяч людей різних національностей і соціальних груп. Цьогоріч також виповнюється 85 років від початку масових убивств у Бабиному Яру.

Цього року минає десять років від відкриття пам'ятного знаку «Ромська кибитка» — першого в Україні меморіалу, присвяченого жертвам геноциду ромів. Ідея його створення виникла ще у 1995 році, а від задуму до реалізації минув двадцять один рік.

Перший заступник Міністра культури України **Іван Вербицький** долучився до церемонії та підкреслив важливість утвердження поваги до прав людини як основи демократичного суспільства: *«Здавалося б, Радянський Союз засуджував нацизм, однак водночас приховував нацистські злочини. Так відбувалося тому, що це був тоталітарний режим, який заперечував саму ідею прав людини. Саме повага до людської гідності та фундаментальних свобод, а також принцип, за яким держава будує своє існування, є визначальними. Жодні обставини не можуть бути важливішими за захист життя, здоров'я, освіти та інших основоположних цінностей. Саме це відрізняє нас від тоталітарних режимів і саме це ми сьогодні захищаємо у війні».*

Генеральна директорка НІМЗ «Бабин Яр» **Роза Тапанова** наголосила: *«Цього року виповнюється десять років від відкриття пам'ятного знаку "Ромська кибитка". А від задуму до відкриття минув двадцять один рік. Цей шлях нагадує, наскільки довгою була дорога до визнання трагедії ромського народу. Наш обов'язок — робити видимою історію кожної спільноти та повертати її до спільної пам'яті. Ми переконані, що пам'ять не повинна залишатися лише датою в календарі. Вона має жити в дослідженнях, музейній роботі, освіті, мистецтві й насамперед — у співпраці із сучасною ромською громадою».*

Вона також нагадала, що торік заповідник відкрив виставку «Невидимі», присвячену історії та пам'яті ромської громади. Цього року її вже представили в Одесі, а 5 серпня вона відкриється у Львові.

Голова Державної служби України з етнополітики та свободи совісті **Віктор Єленський**

зазначив: «Ми стоїмо на місці злочину, який, можливо, був одним із найбільш прихованих злочинів в історії людства. Від нас хотіли приховати пам'ять про цей геноцид і про людей, проти яких він був спрямований. Я завжди замислювався над питанням: як це було можливо і хто міг чинити такий злочин? Ми читали щоденники гітлерівських катів, і вони здавалися звичайними людьми. Після розстрілів вони мили руки, бавили дітей, любили домашніх тварин. Ті, хто сьогодні запускає ракети й дрони по Україні, також, очевидно, потім вечеряють, дивляться серіали, ходять у гості й поведуться як звичайні люди. Ми дуже багато говорили: “Ніколи більше”. І це сталося знову. Як звичайні люди можуть байдуже чи навіть із захватом спостерігати за тим, як руйнуються міста і гинуть люди? Свого часу нацисти також улюлюкали, коли розстрілювали ромські табори. У світовій пам'яті щось зламалося».

Культурну програму відкрив Київський академічний музично-драматичний циганський театр «Романс», який представив літературно-музичні композиції, присвячені історії ромського народу та пам'яті жертв геноциду. Також прозвучали виступи народного артиста України Леоніда Сандуленка та музиканта Серджіо Бабучі.

Завершилися пам'ятні заходи показом програми короткометражних фільмів Amago Kino в межах кіноклубу «Жива пам'ять», присвяченої сучасному ромському кіно.

Комемораційні заходи організували НІМЗ «Бабин Яр», Державна служба України з етнополітики та свободи совісті, Український інститут національної пам'яті, Молодіжна агенція з адвокації ромської культури «АРКА» та Київський академічний музично-драматичний циганський театр «Романс».

<https://mincult.gov.ua/news/u-babynomu-yaru-vshanuvaly-pamyat-zhertv-genoczydu-romiv>